

Jaarcongres 2019

26 september 2019
1931 Congrescentrum
's-Hertogenbosch

A hand holding a smartphone is positioned in the foreground on the left, with the phone's camera lens pointing towards a vast, flat landscape. In the distance, a large, flat-topped ice formation (a plateau) stretches across the horizon. Two small figures of people are visible on the ice plateau. The foreground shows a rocky, grassy area with a large dark rock in the center.

**+31 Even
Nederland
bellen...**

(Inter)nationale waardering voor Nederlands stelsel bodem en archeologie

+31 Even Nederland bellen

(Inter)nationale waardering voor Nederlands stelsel bodem en archeologie

Ambitie

'Even Nederland bellen'. In 2031 wordt Nederland vanuit vanuit de gehele wereld gebeld met de vraag hoe wij zó goed de zorg voor de bodem en ondergrond in gezamenlijke afspraken hebben kunnen verankeren. Met kennis als basis en ruimte voor nieuwe methoden en technieken in (water)bodem, ondergrond, grondwater en archeologie. Met aandacht voor grote maatschappelijke opgaven als klimaatadaptatie, verduurzaming, circulaire economie en de energietransitie. En dat alles in een publiek-private samenwerking. Dat is een grote ambitie. Het SIKB Jaarcongres 2019 stelt aan de orde: wat is nodig om die ambitie waar te maken? Wat moeten de werkvelden bodem, water en archeologie daarvoor (nog) doen? En behalve kennis exporteren ook: wat kunnen wij uit het buitenland aan kennis en inzichten *importeren*? Wat kunnen we van anderen leren?

Export van kennis

De Amerikaanse *New York Times* kopte nog niet zo lang geleden: 'Zoals kaas in Frankrijk en auto's in Duitsland is in Nederland de klimaatverandering business.' *Scientific American* schreef recent over Nederland: 'After centuries of dikes to enclose rivers and low-lying land, the Dutch are onboard, too'. Het verhaal vervolgt met een verwijzing naar 'Room for the River' en het beleid

om af te stappen van steeds maar meer dijk, naar rivierverruiming. Bij zijn benoeming als Nederlandse watergezant in 2015 stelde Henk Ovink dat 'water wereldwijd de verbindende opgave is. Nederland maakt met zijn integrale aanpak van waterschaarste, waterveiligheid, waterkwaliteit en logistiek en transport over de hele wereld het verschil. We zijn koploper, en dat past ons, maar verplicht ook tot blijvend investeren en innoveren, in Nederland en daarbuiten.' Een concreet voorbeeld van onze exportkennis is het zo circulair mogelijk omgaan met grondstromen, een proces dat door veel landen als voorbeeld wordt genomen bij ontwikkeling van hun bodembeleid.

De Nederlandse kennis en kunde heeft zich ook binnen de archeologie ontwikkeld, waar op dit moment een kleine 44.000 toegankelijke datasets in DANS-EASY staan, en in ontwikkelingen rond het Provinciaal Depot Beheersysteem. Dit ten dienste van duurzame archivering voor huidig en toekomstig archeologisch onderzoek.

De kracht van het Nederlandse stelsel

Die kennis, kunde en kwaliteit hebben we dus op technisch en beheerstechnisch gebied – in binnen- en buitenland weet men wát we kunnen – maar ook op het gebied van de procedures, de richtlijnen, de protocollen:

het hóe. Dat hóe hebben we bereikt in een stelsel van publiek-private samenwerking dat maatschappelijk breed wordt gedragen. Dit stelsel maakt iets mogelijk wat de overheid alleen, via wetgeving, niet kan bereiken. Noem het 'polderen', zo typisch Nederlands. In gezamenlijkheid wordt vastgelegd hoe we de bodem en ondergrond beheren en beschermen, hoe wij de gegevens daarover uitwisselen en hoe wij met archeologisch onderzoek ons verleden in beeld brengen. Dit stelsel is een systeem van vertrouwen.

Import van kennis en vraagstukken

Bij exporteren hoort importeren. Wat is buiten Nederland al gerealiseerd aan instrumenten voor onderzoek en bescherming in bodem, water en archeologie? Of aan het integraal aanpakken van maatschappelijke vraagstukken, zoals de gewenste energietransitie, de klimaatadaptatie en de circulaire economie? Hoe ver is men elders met het ontwikkelen van scenario's voor dit soort vraagstukken? Hoe ver is men elders met virtual reality, augmented reality, kunstmatige intelligentie, blockchain en andere innovatieve (onderzoeks-) methoden en technieken? Ook het importeren en toepassen van die kennis is uiteindelijk één van de sleutels voor 'Even Nederland bellen'.

9.00 uur	Ontvangst					
9.30 uur	Welkom door Arie Deelen - Voorzitter bestuur SIKB					
	Marck Haerkens - CEO van Wings of Care en auteur van 'Human Factors and Team Performance'					
	Ad van Wijk - Professor Future Energy Systems aan TU Delft en coordinator programma Energie en Water bij KWR					
10.45 uur	Koffiepauze					
11.15 uur	RONDE 1: Visie					
1.1 Bodembeheer	1.2 Bodembescherming		1.3 Datastandaarden		1.4 Archeologie	
Kijkje over de grens - bodembeheer in het buitenland	Een blik in de toekomst: de vraagstukken van 2031		De kracht van data: standaarden in een veranderende wereld		Algoritme als archeoloog? Methoden en technieken in 2031	
12.15 uur	Lunch					
13.15 uur	RONDE 2: Welke eisen moeten worden gesteld aan Onderwijs en Onderzoek?					
2.1 Bodembeheer	2.2 Bodembeheer	2.3 Bodembeheer	2.4 Bodembescherming	2.5 Datastandaarden	2.6 Archeologie	
Bodempersoneel van de toekomst	Innovatie en certificering - een gelukkig huwelijk?	Complexe vraagstukken los je op met vallen en opstaan	Bodembescherming, van traditioneel tot innovatief	De ondergrond naar de voorgrond	Crossing borders - a European perspective on quality assurance in archaeology	
14.15 uur	Theepauze					
14.45 uur	Plenair vraaggesprek - Onder leiding van de dagvoorzitter over kennis, competenties en vaardigheden van de bodem- en archeologieprofessional van de toekomst. Te gast zijn John van den Hof (Hogeschool Avans) en Daan Raemaekers (Rijksuniversiteit Groningen)					
15.15 uur	RONDE 3: De instrumenten					
3.1 Bodembeheer	3.2 Bodembeheer	3.3 Bodembeheer	3.4 Bodembescherming	3.5 Datastandaarden	3.6 Archeologie	
Impact Omgevingswet op onze normdocumenten	PFAS in 2021 en 2031: omgaan met zeer zorgwekkende stoffen nu en straks	De ondergrond als effectieve energie-leverancier	Van bodem tot tank: naar een modern instrumentarium	Het datalandschap in de archeologie	Werk in uitvoering! Actuele projecten archeologie CCvD-SIKB	
16.15 uur	SIKBorrel met SIKBar					

9.30 uur - 10.45 uur

Arie Deelen
*Voorzitter bestuur
SIKB*

Welkom

Voorzitter bestuur SIKB Arie Deelen geeft een korte inleiding op thema en activiteiten deze dag.

Marck Haerkens
*CEO van Wings of Care en
auteur van 'Human Factors
and Team Performance'*

Leren van de luchtvaart: van protocol naar prestatie

Marck Haerkens biedt ons een kijkje over de grenzen van ons eigen vakgebied heen, naar de zorg en de luchtvaart. Sectoren waarin, net als in bodem, water en archeologie, professionals werkzaam zijn. Professionals vanuit verschillende achtergronden die met elkaar samenwerken in multidisciplinaire teams. Maar: "een team professionals maakt nog geen professioneel team". Wat is nodig om in onze vakgebieden prestaties en veiligheid (voor mens en milieu) te optimaliseren? Aan de hand van inspiratie uit het vakgebied 'Human Factors' en het teamconcept 'Crew Resource Management' uit de luchtvaart helpt Marck ons om een stap te zetten richting de kwaliteit die nodig is om maatschappelijke vraagstukken het hoofd te bieden.

Ad van Wijk
*Professor Future Energy Systems aan
TU Delft en coordinator programma
Energie en Water bij KWR*

Nieuwste ontwikkelingen op het gebied van energie- voorzieningen

Ad van Wijk neemt ons mee in de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van energievoorziening. Hoe ziet het energielandschap er in 2031 uit? Welke rol vervult bodemenergie in de transitie daarnaartoe? Wat gebeurt er in het beheer van kabels en leidingen als aardgas wordt vervangen door waterstofgas? En hoe nieuw is dat waterstofgas eigenlijk? Ad van Wijk schetst het speelveld en biedt inspiratie om aan de slag te gaan met de energietransitie. Hij kijkt terug naar onze vroegere energiesystemen en hun invloed op onze bodem en ondergrond, en blikkt vooruit naar de rol van bodem en ondergrond in het energielandschap van 2031.

1.1 Bodembeheer

Kijkje over de grens - bodembeheer in het buitenland

Het bodem- en grondwatersysteem doet niet aan landsgrenzen. Het beheer ervan gebeurt in verschillende landen echter vaak anders. Hoe wordt bijvoorbeeld in Zweden, Spanje en België gewerkt aan bodemkwaliteit? Op welke manier raakt EU-regelgeving het bodembeheer in Nederland? En wat valt op als we het Nederlandse kwaliteitssysteem vergelijken met internationale systemen van kwaliteitsborging? In deze sessie leren we met elkaar van het bodembeheer elders: een verfrissende blik naar buiten!

Voorzitter

David van den Burg *(voorzitter CCvD Bodembeheer)*

Bijdragen

- Co Molenaar *(Rijkswaterstaat Bodem+)*
- Jaap-Willem Hutter *(Synlab)*

1.2 Bodembescherming

Een blik in de toekomst: de vraagstukken van 2031

Met onder meer de ontwikkeling van de Milieuvisie en de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft het Rijk een doorkijk naar de vraagstukken en prioriteiten van de toekomst. Hoe ziet die toekomst er uit? Hoe gaan we om met de bodem in 2031? In deze interactieve sessie zetten we samen in een workshopsetting een stap naar 2031. Kunnen we het Rijk meehelpen met het beantwoorden van een aantal toekomstvragen over onze bodem en bodembescherming? Wat moet zeker niet vergeten worden?

Voorzitter

Theo Edelman *(voorzitter CCvD Bodembescherming)*

Bijdragen

- Martin van Gelderen *(Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat)*
- Eelke Nijmeijer *(AECOM Netherlands BV)*
- Jong STRONG

1.3 Datastandaarden

De kracht van data: standaarden in een veranderende wereld

Met de verschillende maatschappelijke opgaven neemt de vraag naar betrouwbare data toe. Data om de juiste afwegingen en onderbouwde keuzes te maken. Waar grijpen we in? Hoe voorkomen we dat verschillende ingrepen elkaar nadelig beïnvloeden? Welke gegevens hebben we nodig, waar komen deze vandaan en hoe zorgen we ervoor dat deze goed toegankelijk zijn.

Voorzitter

Henk Koster *(directeur SIKB)*

Bijdragen

- **Belang bodem en ondergronddata voor de maatschappelijke opgaven van gemeenten**
Antoon Minten *(gemeente Utrecht, namens Gemeentelijk netwerk bodem en ondergrond WEB)*
- **Upgrade monitoring bodem en water Gelderland**
Henk Driessen *(Provincie Gelderland)*

1.4 Archeologie

Algoritme als archeoloog? Methoden en technieken in 2031

Welke beslissingen over opgraven en onderzoek laten we over aan algoritmes? In deze sessie kijken we vooruit naar 2031 vanuit de vraag of huidige methoden en technieken voldoende aansluiten bij de groeiende nadruk op digitalisering, science based archeologie en toegankelijke data. Data die duurzaam behouden moeten worden én bruikbaar zijn voor toekomstige generaties onderzoekers.

Welke ontwikkelingen zijn relevant en hoe zorgen we dat we in Nederland bij de tijd blijven? Wat vraagt dit van komende generatie veldarcheologen, specialisten en andere onderzoekers en hoe wordt daar vanuit opleidingen over nagedacht en op geanticipeerd?

Voorzitter

Mariëtte de Rooij (*bestuurslid SIKB*)

Bijdragen

- De nieuwe generatie archeologen klaar voor 2031, op welke ontwikkelingen speelt de hogeschool in?
Ronald Visser (*Saxion*)
- Algoritmes moet je delen
Philip Verhagen (*Vrije Universiteit/ARCHON*)

13.15 uur - 14.15 uur

2.1 Bodembeheer

Bodempersoneel van de toekomst

Voor een sterke internationale positie in 2031 is goed opgeleid en competent personeel noodzakelijk. De medewerker van de toekomst werkt samen met anderen aan de oplossing van een probleem, is sociaal intelligent en in staat om verbanden te leggen die niet voor de hand liggen. Die medewerker gebruikt informatie en media op een creatieve en inspirerende manier. Bestaat die medewerker eigenlijk wel? En hoe leiden we die dan nu op? In deze sessie laten we experts aan het woord over de bodemdeskundige die nu nog in de schoolbanken zit.

Voorzitter

Henk Koster (*directeur SIKB*)

Bijdragen

- 1:3 3:1
Martin Doeswijk (*Tauw*)
- Van adviseur ai naar adviseur AI?
Edwin van der Wel (*Rijkswaterstaat*)
- Dutch Soil Generation Z
Arvid de Rijck en Joris Rooiman (*JongSTRONG*)

2.2 Bodembeheer

Innovatie en certificering - een gelukkig huwelijk?

In potentie is normalisering en certificering een middel om innovaties te stimuleren en om snelle implementatie van innovaties mogelijk te maken. In potentie kan het SIKB-kwaliteitsborgingsstelsel dus ook innovatie versnellen.

Deze sessie start met pitches over voorbeelden van innovaties die binnen het kader van normalisering en certificering tot stand zijn gebracht, en van kansen voor nieuwe innovaties voor bodembeheer.

Daarna gaan de deelnemers in gesprek om te verkennen welke soorten innovaties gewenst zijn in de sector bodembeheer, en of het mogelijk én wenselijk is om via de SIKB-schema's innovaties te stimuleren.

Voorzitter

Jos Theeuwen (*voorzitter Programmaraad Bodembeheer*)

Bijdragen

- AP04 en innovatie
Jaap-Willem Hutter (*Synlab*)
- Via BRL 12000 naar lagere CO₂-uitstoot bij grondwateronttrekkingen
Guido van Tongeren (*Henk van Tongeren Bronbemaling*)
- Met hoge snelheid naar een NTA voor helmen voor de Speed Pedelec
Robby Veders (*NEN*)

2.3 Bodembeheer

Complexe vraagstukken los je op met vallen en opstaan

Bodem en ondergrond wordt steeds vaker gezien als factor van belang in allerlei maatschappelijke vraagstukken. Dat zorgt de vraagstukken waarmee de bodemprofessional te maken krijgt complexer worden. Hoe ingewikkelder het vraagstuk, hoe groter de kans dat je een belangrijk aspect tóch over het hoofd ziet; een foutje is zo gemaakt!

Nu zijn we gewend vooral successen breed uit te meten, en fouten zo snel mogelijk weer te vergeten. Zouden we door stil te staan bij gemaakte fouten kunnen voorkomen dat ze nog een keer gemaakt worden? In deze interactieve sessie reflecteren we hier samen op, o.a. met Roelof Schuurman, die 5 jaar geleden het boek 'Onverwachte gebeurtenissen in de bodem' schreef.

Voorzitter

Karin Sant (*programmabureau SIKB*)

Sessieleiders

- Sannah Nagelkerken (*Nationaal Bodemtraineeship*)
- Daan Henkens (*Unie van Waterschappen/JongSTRONG*)

Bijdrage

- Roelof Schuurman (*Deltares*)

13.15 uur - 14.15 uur

2.4 Bodembescherming

Bodembescherming, van traditioneel tot innovatief

In deze sessie treden we buiten de comfortzone van de traditionele bodemadviseur. Gezien door de ogen van Co van Dongen (*strategisch omgevingsmanager Bron voor Dunea*) en Renate Groot (*adviseur Gezondheid en Veiligheid / Toxicoloog bij Antea Group*), krijgen de deelnemers van deze sessie een beeld geschetst van allerlei nieuwe en voor velen onbekende bedreigingen voor onze bodem, oppervlaktewater en grondwater. Er zal een beeld geschetst worden van de impact op ons drinkwater en onze gezondheid. Bekeken wordt of de traditionele manier van bodembescherming nog wel voldoende is of wordt een andere aanpak vereist? Kortom deze sessie is een aanrader voor iedere bezoeker.

Voorzitter

Theo Edelman (*voorzitter CCvD Bodembescherming*)

Bijdragen

- Co van Dongen (*Dunea Duin & Water*)
- Renate Groot (*Antea Group*)

2.5 Datastandaarden

De ondergrond naar de voorgrond

Het belang van open data groeit met de dag. Energietransitie, bodemdaling, verdroging, grote infrastructuurele opgaven zijn slechts een greep uit de vele thema's die worden gefaciliteerd vanuit de ondergrond. De businesscase van de Basisregistratie Ondergrond (BRO) ligt erin om de ruimtetaken in Nederland steeds slimmer in te zetten en faalkosten terug te dringen. Met BRO data wordt 3D visuele modellering mogelijk op een digitaal twinning platform. Rocket Science voor 2031? Actuele praktijkvoorbeelden laten u nu al de kansen in de ondergrond zien. Voor optimale besluitvorming en beheer.

Voorzitter

Corné Nijburg (*Programmamanager UP Bodem en Ondergrond*)

Bijdragen

- Tjaart Vos (*Basisregistratie Ondergrond Programmteam*)

2.6 Archeologie

'Crossing borders - a European perspective on quality assurance in archaeology'

In this international session we have invited speakers to reflect on developments and instruments in their home countries and is there a relation with the bigger European perspective regarding (permanent) education, digitization and legislation in archaeology? And what is their reflection on our Dutch system and what inspiration can we get in return from them?

Voertaal Engels

Chair of the session

What will it be in 2031? Just call the Netherlands or rather the EU in Brussels?

Leonard de Wit (*Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*)

Speakers

- **Current developments on legislation and quality assurance in Belgium and the challenge of the Brussels region**
Ann Degraeve (*Verantwoordelijke Dept Archeologisch Erfgoed, Brussels Hoofdstedelijk Gewest*)
- **ClfA Quality management of professional archaeologists in the UK and beyond**
Peter Hinton (*Chief executive, Chartered Institute for Archaeologists*)

Vraaggesprek over kennis, competenties en vaardigheden van de bodem- en archeologieprofessional van de toekomst

Onder leiding van dagvoorzitter **Jeroen Haan**, met twee gasten:

- **John van den Hof** (*onderzoeker, ondernemer en lector Omgevingskunde aan Hogeschool Avans*)
- **Daan Raemaekers** (*directeur Groningen Institute of Archaeology en hoogleraar Noordwest-Europese archeologie aan Rijksuniversiteit Groningen*)

over de eisen aan onderwijs en onderzoek op het gebied van bodem en water resp. archeologie.

15.15 uur - 16.15 uur

3.1 Bodembeheer

Impact Omgevingswet op onze normdocumenten

De Omgevingswet met onderliggende AMvB's en regelingen treedt naar verwachting op 1 januari 2021 in werking. Het Rijk legt momenteel de laatste hand aan de regelgeving. In deze sessie geeft Nicole Hardon van RWS Leefomgeving Bodem+ u een overzicht van de stand van zaken: Hoe staat het met de vaststelling van de diverse onderdelen van de wetgeving? Welke wijzigingen zijn doorgevoerd in het Aanvullingsbesluit Bodem naar aanleiding van de internetconsultatie? En wat is er nog allemaal te doen in de periode tot inwerkingtreding?

Frank van Berkum en Geertje Korf informeren u vervolgens over de impact van de Omgevingswetgeving op de BRL-en andere documenten van SIKB voor de werkvelden bodembescherming, archeologie, data en bodembeheer.

Voorzitter

Ewoud van den Berg *(bestuurslid SIKB)*

Bijdragen

- **Omgevingsbesluiten en Aanvullingswet bodem - stand van zaken**
Nicole Hardon *(Rijkswaterstaat Bodem+)*
- **De impact van de Omgevingswetgeving op de SIKB-documenten**
Frank van Berkum *(Frank van Berkum Consultancy & Initiatives)* en Geertje Korf *(Milieu Erfgoed Ruimte)*

3.2 Bodembeheer

PFAS in 2021 en 2031: omgaan met zeer zorgwekkende stoffen nu en straks

Stoffen als PFOA en PFOS worden in toenemende mate gedetecteerd in het bodem- en watersysteem. Onzekerheid alom, want wat betekenen deze en andere stoffen onder de verzamelnaam PFAS voor de praktijk van grondverzet en baggeren? Is grondverzet of baggeren op mijn project nog wel mogelijk? Kan grond en baggerspecie nog afgezet worden? Wanneer is een partij 'schoon' zonder een landelijk normenkader? Alle onzekerheid ten spijt, opdrachtgevers en opdrachtnemers kunnen mogelijk best pro-actief omgaan met PFAS. Van alleen afwachten tot decentraal actie ondernemen. In deze sessie krijgt u meer informatie over het tijdelijk handelingskader PFAS en wat ondertussen (de)centraal al mogelijk is.

Voorzitter

David van den Burg *(voorzitter CCvD Bodembeheer)*

Bijdragen

- Michiel Gadella *(Rijkswaterstaat Bodem+)*
- Patrick Tibboel *(Waterschap Brabantse Delta)*

3.3 Bodembeheer

De ondergrond als effectieve energieleverancier

De mate van inspanning van Nederland om de energievoorziening te verduurzamen is niet altijd even groot, maar zeker is dat de ontwikkelingen doorgaan en dat stappen worden gezet. Daarbij wordt de ondergrond steeds meer gezien als effectieve energieleverancier. Van HTO en aquathermie wordt in het komende decennium veel verwacht, al moeten nog wel wat obstakels worden overwonnen voordat het grootschalig toepasbaar is. In deze sessie krijgt u alvast een inkijk in het onderzoek dat op dat gebied gaande is. Van Niels Hartog hoort u het nieuwste over Hoge Temperatuur Opslag van grondwater (60 - 90 °C) in de ondiepe ondergrond, van Henk Looijen over thermische energie uit water.

Voorzitter

Arthur de Groof *(programmabureau SIKB)*

Bijdragen

- **Aquathermie in de energietransitie en de relatie met de ondergrond**
Henk Looijen *(Rijkswaterstaat, Programmabureau Aquathermie)*
- **Ondergrondse warmteopslag als versneller van de energietransitie: waarom, hoe en wat is daar voor nodig?**
Jan van Lopik *(Universiteit Utrecht / KWR Water Research)*

3.4 Bodembescherming

Van bodem tot tank: naar een modern instrumentarium

Inmiddels een vertrouwd en niet meer weg te denken is de jaarlijkse update omtrent het werkveld bodembescherming. In een uur wordt u middels een aantal deelsessies volledig bijgepraat over alle ontwikkelingen op het gebied van bodembescherming en tanks. Nadruk wordt dit jaar gelegd op de implementatie van de NRB in de Omgevingswet, de impact van de Omgevingswet op het werkveld bodembescherming en de laatste stand van zaken omtrent protocollen en onderzoeken die vanuit het programmabureau draaien.

Voorzitter

Annemieke van der Velden (*secretaris CvD Tanks, Tankinstallaties en Appendages*)

Bijdragen

- Actualiteiten vanuit het programmabureau
Jordi Verkade (*programmabureau SIKB*)
- Bodembescherming en de NRB in het Besluit Activiteiten Leefomgeving
Kees Jonker (*Rijkswaterstaat Bodem+*)
- Innovatief om te gaan met bodembescherming en de NRB
Wim Hagenbeek (*Royal HaskoningDHV*)

3.5 Datastandaarden

Het datalandschap in de archeologie

Het archeologisch werkveld digitaliseert steeds verder. Archis 3 gaat een nieuwe fase in. Archeodepot.nl ontwikkelt zich tot het centrale aanleverpunt van digitale data. De 'Pakbon' en de digitale uitwisselstandaard SIKB0102 worden steeds meer gemeengoed. Hoe een papieren wereld langzaam doorgroeit tot een digitale keten van informatie. Waar staan we in 2031?

Voorzitter

Boudewijn Goudswaard (*bestuurslid SIKB*)

Bijdragen

- Jos Bazelmans (*Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*)
- Lisa Wouters (*Provincie Utrecht*)

14.45 - 15.15 uur: Vraaggesprek

Vraaggesprek over kennis, competenties en vaardigheden van de bodem- en archeologieprofessional van de toekomst. Onder leiding van dagvoorzitter Jeroen Haan, met twee gasten:

- John van den Hof (*onderzoeker, ondernemer en lector Omgevingskunde aan Hogeschool Avans*)
- Daan Raemaekers (*directeur Groningen Institute of Archaeology en hoogleraar Noordwest-Europese archeologie aan Rijksuniversiteit Groningen*)

over de eisen aan onderwijs en onderzoek op het gebied van bodem en water resp. archeologie.

3.6 Archeologie

Werk in uitvoering! Actuele projecten archeologie CCvD-SIKB

In 2019 staan verschillende interessante onderwerpen op het programma van het CCvD Archeologie. In deze sessie presenteren we u graag het programma. Verder aandacht voor drie nieuwe KNA-leidraden (in de maak) voor het onderzoeken van gebouwplattegronden, aardewerk uit de Romeinse tijd en aardewerk uit de Middeleeuwen/ Nieuwe Tijd. Deze drie leidraden zijn er voor zowel opstellers/toetsers van het Programma van Eisen als voor de archeoloog en kunnen helpen bij goed vraaggestuurd onderzoek. Ook willen de auteurscolleieven u nieuwe handvatten bieden voor meer standaardisatie als basis voor (toekomstig) synthetiserend onderzoek, maar vooral ook een inspiratiebron zijn voor nieuwe kennis.

Voorzitter Henk Koster (*directeur SIKB*)

Bijdragen

- Korte rondgang door het jaarplan Archeologie: Waardering en selectie van vondstmateriaal uit de Tweede Wereldoorlog en de evaluatie van het nieuwe kwaliteitssysteem
Esther Wieringa (*programmabureau SIKB*)
- Bouwen, bewonen, gebruiken: Een nieuwe KNA Leidraad voor kennis & inspiratie voor het mensgericht onderzoeken van gebouwplattegronden (in de maak)
Antoinette Huijbers (*BAAC*)
- In kannen en kruiken: Twee nieuwe KNA leidraden voor het onderzoeken van aardewerk uit de Romeinse tijd en Middeleeuwen/ Nieuwe Tijd
Aleike van de Venne (*Kerament*) en
Joep Hendriks (*Universiteit van Amsterdam / SAMPL*)

SIKBorrel met SIKBar

vanaf 16.15 uur

Vorzitters en leden van SIKB-gremia en de medewerkers van het programmabureau schenken een borrel en gaan in gesprek met u over uw visie op 2031.

Wat heeft het netwerk dan van SIKB nodig?

2031?